GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineo'a, Fôi'a, candu concedu ajatóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu sëu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrale a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 74 Brasiovu 4 Octobre 22 Septembre 1876.

Brasiovu in 4 Octobre st. n. 1876.

Primulu obiectu, cu care camer'a deputatiloru Ungariei si-a inauguratu cursulu siedintieloru nouei sessiuni, a fostu, precum se póte vedé din reportulu de mai la vale, affacerea Mileticiu, care s'a trecutu puru si simplu la comissiunea de inmunitate. Se póte, cá acésta afacere se nu fia tocmai de bunu auguru pentru suveranulu corpu legiuitoriu alu Ungariei, care tocma in aceste tempuri fortunóse se vede necessitatu a se ocupá de o asemenea delicata afacere, ce sta in strinsa legatura cu caus'a slaviloru orientali, pusa la ordinea dilei in tóta plenitudinea sa. Prin arestarea lui Mileticiu si-a creatu guvernulu maghiaru o situatiune fórte delicata, si acum se cere multa dibacia si tactu, spre a ajunge la unu resultatu fericitu, fora a -si aprinde paie in capu. Discussiunea calma si obiectiva din siedinti'a dela 28. Sept. ne indreptatiesce a conchide, ca guvernulu n'are de cugetu a duce lucrulu pana la estremitate si a intinde córd'a patientiei unui poporu pana la rumpere. D-lu Tisza va insiste in totu casulu la comissiunea de inmunitate, cá se-i justifice procederea facia de libertatea personale a unui membru alu camerei suverane, si póte ca va mai pretinde dela acésta comissiune, cá se propuna estradarea deputatului Mileticiu in manile justitiei, — care a pusu deja de multu manile pe dinsulu, — cá apoi acésta justitia se continue contra lui procederea criminale pentru crim'a de inalta tradare, inse cu tóte aceste in fine, candu dlu Mileticiu nu va mai avé lipsa de a inrola voluntari, se va cautá calea si mediloculu, fia apoi aceea chiaru calea gratiei, cá Mileticiu se-si redobandésca libertatea.

Dupa deliberarea affacerei Mileticiu, ministrulu de financie va presentá proiectulu de bugetu pe anulu venitoriu, care se va trece la comissiunea financiaria si apoi camer'a se va amaná, pentru cá comissiunile se póta lucrá in deplina liniste.

Siedinti'a dela 30 Sept. este memorabila prin multimea interpelatiuniloru de importantia politica interna si esterna, adresate dlui primu ministru. Mai nainte de toti interpellà deputatulu Chorin, déca cestiunea bancei nationali s'a resolvitu si déca guvernulu maghiaru a luatu asupra Ungariei o parte a detoriei de 80 millióne, cari cadu numai in sarcin'a provintieloru de coróna din Austri'a?

Deputatulu D. Irányi, avendu in vedere evenimentele din Turci'a si pregatirile de resbelu ale Russiei, interpellà apoi pe dlu Tisza, déca este adeveratu, ca prin Romani'a trecu voluntarii rusesci cu gramad'a catra campulu de resbelu serbescu? Déca acést'a ar fi adeveratu, atunci pentru ce ministrulu de esterne nu reclaméza pentru aceste fapte necompatibile cu neutralitatea si cu dreptulu internationalu? Convinsu-s'a guvernulu maghiaru, ca russii, cari au trecutu prin Ungari'a cá membri ai crucei rosie, s'au apucatu in Serbi'a de a ingrigi de raniti, séu participa la resbelu? Adeveratu e, ca Russi'a concentréza trupe la confiniele Turciei? Cari sunt, mai departe, conditiunile de pace, propuse de catra poterile europene si ce s'a decisu pentru casulu, candu acele nu s'ar primí? Ce a decretatu ministeriulu de esterne a face facia de proclamarea de rege a principelui Milanu si intru catu acestu ministeriu se intielege cu guvernulu maghiaru in cestiunea orientale?

Csernátony intrebà pe dlu primu ministru, ca pentru ce guvernulu a opritu mai antaiu pe russi, cari voiau a trece in Serbi'a prin Ungari'a si dupa aceea i-a lasatu éra liberi?

Ernestu Simonyi interpellà pe ministrulu presiedinte, ca ce intielegeri noue s'au facutu intre guvernulu de Vien'a si celu de Budapest'a cu privire la cestiunea conventiunei vamale si a infiintiarei bancei nationale maghiare? — La tóte aceste interpellatiuni va responde dlu Tisza in decursulu septemanei acesteia. Suntemu curiosi, ca ce va responde dlu Tisza la interpellatiunea lui Irányi, in punctulu referitoriu la trecerea voluntariloru rusi prin Romani'a. Desi scimu, ca dlu primu ministru maghiaru nu este vr'o mare capacitate politica, totusi atat'a presupunemu dela dinsulu, ca va sci se justifice atitudinea Romaniei, avendu totu-odata a -si justificá si atitudinea sa facia de acei voluntari rusi, cari au trecutu catra Serbi'a chiaru prin capital'a Ungariei.

Tunurile au inceputu érasi a bubuí in valea Moravei. Armistitiulu, care se improvisase pe vr'o optu dile, si pre care guvernulu turcescu voiá a-lu estinde pana in 2 Octobre, s'a intreruptu din partea serbiloru, cari inca in 25 Sept. incepura atacului asupra armatei turcesci, inse la inceputu turcii cugetara ca e numai gluma, pentru aceea nice nu respunsera la foculu tunuriloru serbesci. In 28 Sept. atacà Cernajeffu pe turci pe tóta lini'a; se incinse o lupta vehementa, care durà dóue dile si in care nice un'a dintre partile beliceranti n'ar' fi reusitu invingatória, ci ambele si-au pastratu positiunile de mai nainte de lupta. Armat'a turcésca concentrata acolo, este preste 100 de mii, precandu serbii abiá dispunu de 70 de mii fetiori.

De altmintrelea nu trece o di, in care se nu sosésca pe campulu de resbelu alu serbiloru cate 200—300 de voluntari russi, incatu voru trece acum preste 30,000. Pana acum acesti voluntari sosiau nearmati, inse o scire dela Bucuresci cu datulu 1 Octobre ne spune, ca astadi trecu voluntarii russi prin Romani'a inarmati cum trebue, si guvernulu romanu le concede se tréca, deórace se dice, ca ar' fi primitu in acestu respectu o nota dela guvernulu din Petrupole. In curendu voru avé se tréca catra Serbi'a mai multe escadróne de cozaci din valea Donului, deórace Cernajeffu vrè se formeze si o cavaleria, care pana acum n'a esistatu in armat'a serbésca; dupa aceea voru urmá si tunuri din Russi'a totu sub pretestulu de a sustiené pacea europeana.

Tóta procederea serbiloru respective a lui Cernajeffu dovedesce unu feliu de ironia si pucina batjocura aruncata in faci'a aceloru poteri europene, cari se ocupa seriosu cu restituirea pacii, éra pe de alta parte probéza, ca Cernajeffu e assecuratu de ajutoriulu russescu. Ca ci ce alta ar' insemná faptulu, ca guvernulu serbescu cere dela poterile europene se mediulocésca pacea, inse mai nainte de ce poterile europene ar' fi facutu ultim'a incercare in acestu respectu, Cernajeffu si armat'a sa proclama pe Milanu de rege, proclama independinti'a Serbiei, respinge armistitiulu fapticu si incepe de noue inimicitiele prin unu atacu generalu.

— Unu diariu russescu „Dziennik Polsky“ sustiene, ca la curtea imperiale in Livadi'a s'ar' fi decretatu dejá resbelulu cu Turci'a si ca s'ar' fi datu dejá ordinu la armata in sensulu acest'a. Generalulu Ignatieff a plecatu dejá la Constantinopole, ducundu cu sine si ultimatulu, pre care are se lu dè guvernului turcescu si déca acest'a nu-lu va primí, atunci are se urmeze neamanatu manifestulu de resbelu alu imperatului russescu, care manifestu e deja gata.

Cumca Russi'a n'are cugete de pace, se vede si din impregiurarea, ca necontenitu concentréza armata la confiniele turcesci. Apoi impregiurarea, ca in dilele trecute s'au denumitu vr'o 33 generali noui in armata, inca nu insémna, ca pacea este scopulu Russiei.

Mare sensatiune, ba chiaru consternatiune a provocatu in Vien'a sosirea adjutantelui generalu alu imperatului russescu, S u m a r a k o f f, care a adusu o epistola a imperatorelui Alessandru catra imperatorele Franciscu Iosifu. — Sumarakoff a sositu in Vien'a in 27 Sept.; a dóu'a di la 10 óre sosì la dinsulu o equipage de curte cu unu officieriu din cancelari'a Domnitoriului si-lu duse la audientia la Maiest. Sa, cu care ocasiune predede autografulu ce-lu aduse dela suveranulu seu. In acestu autograf s'ar' fi esprimatu imperatorele Russiei, ca dinsulu e gat'a a merge mana in mana cu imperatorele Austriei in cestiunea resbelului serbescu, d é c a Austri'a se va invoí si va staruí, cá provinciele Bosni'a, Hertiegovin'a si Bulgari'a se capete o autonomia politica si se devina staturi vasalle, libere in administratiunea loru interna. Mai esistu si alte versiuni despre missiunea lui Sumarakoff, cari de astadata nu le mai insiramu pana ce nu se va mai lamurí situatiunea. Sumarakoff va merge din Vien'a la Belgradu, spre a asiste in numele suveranului seu la botezulu copilului de curendu nascutu alu principelui Milanu, care nu este inca botezatu.

Se vorbesce, ca maresialulu campestru Manteuffel inca va sosi la Vien'a spre a aduce imperatorelui austriacu unu autografu dela betranulu Wilhelm. — Din tóte aceste se póte conchide, ca alianti'a celoru trei imperati si-a vecuitu veaculu.

Diariulu „La France“ aduce urmatórea comunicatiune:

„Capulu cabinetului romanu, d. I. Brateanu, in timpulu intrevederii sale cu imperatulu Austriei, in Transilvani'a, a primitu asicurarea, ca indata dupa inchiarea pacii intre Serbi'a si Turci'a, guvernulu austro-ungaru va atrage luarea aminte a Portii asupra punteloru memorandului romanu susceptibile d'a fi definitivu regulate prin bun'a intielegere“.

Camer'a deputatiloru Ungariei.

Siedinti'a dela 28 Sept. a. c. — Intre obiectele acestei siedintie a fostu in prim'a linia affacerea lui Mileticiu si anume suplic'a tribunalului de Budapest'a catra camera, cá se i se concéda a continuá procedur'a criminale contra dinsului pentru crim'a de inalta tradare. — Ministrulu presiedinte Tisza luà cuventulu intru aperarea procederei urmate facia de Miletici si intre altele afirmá, ca pana astadi inmunitatea deputatiloru s'a suspendatu numai facia de dlu Mileticiu si ca conclusele luate in acésta affacere voru formá pentru venitoriu unu casu de precedintia.

Ernestu Simonyi premitte, ca prin arestarea

unui deputatu fora intrebarea camerei s'a periclitatu independenti'a si suveranitatea camerei; inse la acésta cestiune va poté vorbi numai dupa ce se va presentá camerei reportulu detaiatu. Cu acésta ocasiune observa inse, ca guvernulu n'are dreptu, chiaru nici sub responsabilitatea sa, a arestá pe unu membru alu camerei, ci acestu dreptu este alu presiedintelui, care pe tempulu ferieloru representa camer'a suverana. De altmintrelea nu e adeveratu, ca casulu din cestiune este primulu casu de acésta natura. In decursulu sessiunei dietale din 1865—68 s'a arestatu deputatulu Marothy, care inse, in urm'a interventiunei presiedintelui Szentiványi, fù eliberatu. Independinti'a camerei pretinde deci, cá inmunitatea deputatiloru se se preciseze apriatu prin lege.

Dr. Politu ar' fi voitu se adresseze guvernului o interpellatiune in acestu obiectu, inse acést'a a devenitu superflua in urm'a promissiunei facute din partea presiedintelui camerei si a presiedintelui consiliului de ministri, ca voru presentá camerei unu reportu specialu in acestu obiectu. Dinsulu multiumesce lui Simonyi pentru ca s'a portatu asiá de obiectivu in acésta causa. Róga apoi camer'a, cá suplic'a ce o va adressá Mileticiu catra camera inca se se tréca la comissiunea de inmunitate, éra acésta comissiune se binevoiésca a-si castigá date mai deaprópe despre calificatiunea unui martore, care nu se póte primí cá martore, deórace fù de mai multe ori condamnatu pentru furtu, defraudare etc.

Dlu primu ministru Tisza replica, ca nu numai Simonyi, ci fia-care membru alu camerei si alu guvernului considera acésta affacere cu deplina obiectivitate, ceea ce s'a doveditu din destulu prin procederea guvernului. Ce se atinge de calificatiunea martorelui, observa, ca nu comissiunea de inmunitate, ci singuru tribunalulu are dreptulu de a-si castigá cunoscintia mai de aprópe despre acelu martore, care, dupa assertiunea lui Politu, ar' fi fostu condamnatu pentru mai multe crime. — D-sa nu este contra crearei unei legi de inmunitate, care in urm'a reportului, ce-lu va face comissiunea de inmunitate, se va dovedi, déca este neaperatu necessaria séu nu.

In fine deputatulu Politu 'si modificà cererea intr'acolo, ca nu suplic'a lui Mileticiu se se tramita la comissiune, ci comissiunea de inmunitate se asculte pe Mileticiu in persóna.

Bucuresci, 18/30 Septembre. DVóstra primiti totu asia de iute scirile telegrafice dela theatrulu bellului, cá si noi aici si cá tóta lumea européna; differenti'a este numai aceea, ca noi ne aflamu asia dicundu vecini cu acelu theatru si ca comunicatiunea intre noi si slavii meridionali este de tóte dilele, prin urmare ca adesea ne aflamu in stare cá se simtimu chiaru si cumu bate pulsulu in arteriile de viétia ale aceloru popóra. Am asteptatu, cá se vedemu ce se va alege din estraordinariele incordatiuni ale diplomatiei austriace pentru inchiarea pacei. Din parte'mi ve spusesem, ca eu nici dupa strabaterea turciloru in Serbi'a pe distantia de una posta, adeca pana la Alexinatiu nu poteam se credu in trens'a. Nu este adeveratu, ca serbii cu Cernajeffu in frunte ar' fi cerutu vreodata respiriu de arme, ci s'a intemplatu, ca pre candu curgea bataliile dela 1 Sept. un'a dupa alt'a in vreo 6 dile, turcii se aflá in ramazan, adeca in postulu loru din a nóu'a luna a anului lunariu, in care nu mananca nimicu pana sér'a, dupa care apoi urmà bairamulu de 1 septemana, in care mahomedanii manca si beu cá si crestinii in septeman'a pasciloru si nu vreu se mérga nici la bataia. Asta-data inse nu prea avea ce se manance, si erá ocupati mai multu cu ingroparea mortiloru si cu transportarea multoru mii de vulnerati, ei cá si serbii. De aceea turciloru obositi si desperati le venì fórte bine ori-ce pretestu, cá se desiste dela bataia, éra diplomati'a dvóstre se faciariá, ca voiesce se stórca dela turci armistitiu numai in favórea slaviloru si de mil'a loru. Alcoranulu si tóte traditiunile turcesci nu sufere se se dè inimicului armistitiu sub nici unu cuventu, decatu numai déca comandantii turcesci suntu convinsi, ca inimicii suntu mai tari decatu ei, si numai cu scopu de a-si restaurá poterile, acestu lucru se nu'lu uitamu. Atunci russii cu serbii comandati de Cernajeffu respunsera diplomatiei intregi in modu curatu russescu, cumu amu dice, cu pumnulu in falci, prin proclamarea lui Milanu de rege. Dualistii dv. se prefacea, cá si cumu ei acea proclamare o ar' lua de simpla comedia, de farsa, acumu inse incepu a marturisí fora voi'a loru, ca ea este realitate fórte seriósa si amerintia, ca nu o voru recunósce. Atata e totu? Multe lucruri n'au voitu se recunósca barbatii de statu ai Austriei, care inse tóte s'au realisatu intocma precum le-au voitu altii. Se ne revocamu de ex. totu-deaun'a in minte inversiunat'a loru resintentia din anii 1856—1860 la organisarea autonóma a Romaniei s. a. s. a.

Nu poteti crede ce impressiune estraordinaria produse la noi acea proclamare. Precum se pare, acestu planu decisivu alu serbiloru nu fusese cunoscutu la nimeni, nici chiaru din societatea superióra a nóstra, afara dóra de consangenii lui Milanu din famili'a lui Catargíu, din care se tragea repausat'a sa mama, si póte dn. Cogalniceanu, despre care se crede acuma, ca densulu nu ar' fi fostu strainu a se incaierá cu turcii, si la momentulu oportunu a cere cá si Carolu se fia proclamatu de rege, pe temeiu, ca déca o póte face acésta Serbi'a, cu atatu mai mare dreptu ar' avé Romani'a de a se emancipa in modu definitivu de Sultanu si de Pórt'a lui, dela care nu mai póte astepta nici umbra de protectiune, prin urmare, ca ar' fi curatu rusine de a mai suferí acésta situatiune umilitória. De alta parte ómenii pe la noi incepura a reflecta abia acuma dupa diece ani, ce insemna pentru tiéra, ca ea are de Domnu unu barbatu ruditu cu cele mai multe familii suverane din Europ'a.

Ceea ce ati cititu in „Fremdenblatt" din 26 Sept. coprinsu in corespondenti'a dela Bucuresci, este purulu adeveru. Vediendu adeca ministrii nostri, ca russii incepu a trece prin tiéra in uniformele loru si armati, se ingrijira fórte si tienendu consiliu ministeriale, opiniunile diferiea in punctulu essentiale, intre a suferí trecerea, séu a li se oppune in casu de necessitate chiaru cu mana armata; in fine se invoira cá se comunice casulu cu consulii poteriloru. Baronulu Calice, adeca consululu DV. plecase la Sibiiu si de acolo la Vien'a, cumu se pare, mai multu din caus'a acésta, cá se dè relatiuni prin graiulu viu; déra dsa ar' mai avé se spuna in Vien'a multe si merunte, inca si despre resultatele conventiunei comerciale, care cu privire la industri'a Dv. se arata a fi fórte próste, despre migratiunea secuiloru, sasiloru, jidoviloru incóce si de aici in Turci'a. Consulii poteriloru occidentali, dupace 'si cerura instructiuni telegrafice, detera ministriloru spre respunsu, ca nu e bine se se opuna la trecerea russiloru, ca ci asia cumu trecu ei, fora a se formá in trupe cu arm'a la braciu, nu se póte considera de lovire in dreptulu gentiloru, prin urmare nu e casu de conflictu. De alaltaeri circula faim'a, ca au se tréca cu totii pana la 40 de mii baionete ale sale. Eu inse ve mai dicu si astadi, ca voiu crede in pace seriósa si durabile atunci, candu o voiu vedé, si dv. rogati pe Ddieu cá se nu capatati pe érna óspeti in quartiru. Vediu conditiunile nóue puse de cabinetulu Angliei. Slavii meridionali nu le voru accepta cu nici-unu pretiu, ci le voru declara de ceea ce suntu, de secaturi, palliative miserabili, éra Russi'a 'i va patrona cu perseverantia muscalésca.

In fine bulgarii s'au reculesu si ceea ce n'au sciutu se faca prin arme, se adopera din tóte poterile se corréga pe alte cali, adeca prin memoriale si prin missiuni de agenti din sinulu loru, cari cunoscu limb'a francésca de candu 'si facusera studiele in Parisu séu in Brussel'a. Comitetele bulgaresci din Russi'a si celu de aici cu celu din Brail'a au adunatu sume considerabili spre scopulu acesta din care intretienu pe agenti in capitalele poteriloru mari cu spese de ajunsu, cá se póta representa pe natiune cu tóta demnitatea, subventionédia foi bulgaresci cá si pana acilea, si platescu la diariele francesci si englesesci cu miile de napoleondori cá se le apere caus'a nationale si politica. Fia-care agentu are cate 2 nap. pe di, spese de drumu si cate o suma de 5—6 sute nap. ori lire otomane, din care platescu pe corespondenti, dau presente s. a.

Urmele acestei activitati se cunoscu si pana acumu. Spesele unoru meetinguri dela Londr'a le au portatu agentii bulgariloru din fondurile loru nationali. Ca diplomati'a pune pe Bulgari'a, care nu s'a potutu bate cu turcii alaturea cu Bosni'a si Hertiegovin'a, provine in parte totu dela activitatea agentiloru bulgaresci. Cu tóte acestea, turcii si anglii inca totu mai credu, precum vedemu, ca déca voru scóte bulgariloru ochii cu concessiuni pe terrenulu basericescu dandule exarchatu si nu mai sciu ce statute, atunci bulgarii voru deserta cu totulu dela principiulu nationalitatiei si multiamindu-se ca au „baserica autonóma", patri'a intréga o voru lasa totu in potestatea turciloru. Ei bine, serbii si muscalii le-au deschisu ochii, aratandu-le cá exemplu pe serbii de din cóce de Dunare si Sav'a si pe romanii din Transilvani'a si Ungari'a, cá se cunósca, ce insémna autonomi'a eclesiastica din grati'a turcésca. Chiaru archiereii bulgariloru cu exarchulu loru in frunte, numitu din grati'a fostului sultanu nebunu Abdul-Aziz, au inceputu a si trage mesurile si a nu se mai ospeta cu pasia-lii si cu spahiii, cá se nu le fia odata de capu. Éta inse ca imamii si hogia-lii (popimea) turciloru infuriata pentru acésta actitudine a bulgariloru predica in mosieie (baserici) mórte si esterminare totororu crestiniloru. Totu asia facu si ulemalii cu softalii din Constantinopele. Acésta eruptiune nóua de fanatismu nascù in unele capete seci de diplomati de ai dv. absurd'a idea de a roga pe Russi'a, cá se favoredie migratiunea bulgariloru in provinciile russesci; adeca maioritatea preponderanta a tierei se-si lase patri'a in favórea minoritatiei turcesci, adeca cá si cumu vreunu omu smintitu ar' pretinde, cá romanii din Transilvani'a se'si ia traist'a de-a umeru si desagii in spinare, lasandu'si patri'a intréga in proprietatea maghiariloru si a renegatiloru. Déra de ani 50 incóce totu numai minoritatile turcesci au fostu silite se ésa si se-si caute alta tiéra, asia din Ungari'a, Banatu, Croati'a (1690—1712), din Crime'a, din Bassarabi'a (1812), din Greci'a, din Moldov'a si din Munteni'a, din Serbi'a. Sub conditiuni de acestea cumu se póta fi vorba de pace? Principiulu nationalitatiei va triumfa si mai departe.

— Trei ministri au visitatu Moldov'a, éra pe langa alte affaceri de resortulu fia-caruia, scopulu comunu a fostu, cá se védia cumu stau lucrurile din colo de Prutu. Dupa reintórcere in capitala se tienù consiliu ministeriale secretu mai in fiacare di. — Mane dumineca productiune in alergare de cai cu premie dela minim'a suma de 100 franci — pana la 6000 si 10,000 de franci.

Sessiunea Societatiei academice se inchide dóra mane dupa cateva siedentie furtunóse mai alesu din caus'a sintaxei, cu a carei revisiune sectiunea filologica a petrecutu vreo 20 de siedentie. — Societatea Transilvani'a abia mane va tiené adunare generale si va imparti numai dóue burse.

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.

Siedinti'a dela 31 Augustu 1876.

(Fine.)

Art. 5. Formalitatile pentru anunciarea, depunerea, esaminarea si premiarea operateloru venite la concursu voru fi cele usitate pana acum in concursurile tienute de Societatea academica, observandu-se totu o-data si dispositiunile speciali ale testatorului, coprinse in urmatóriele siese punte:

1). Cá premiele se se decerne de catra societate la cele mai bune lucrari redactate numai in limb'a romana.

2). Cá societatea se determine pe fia-care anu cate unu subiectu alesu pe rondu din materiele enunciate la rubricele a, b, c, d si e, avendu deus'a facultatea de a propune pe fia-care anu si doue

seu mai multe asemene concursuri, potrivitu cu crescerea fondului Nasturelu.

3). Cá societatea se póta urca aceste premie la sume mai considerabile de catu 5000 l. n. suma fisata cá minimum.

4). Cá premiele se nu póta fi nici-odata impartite intre mai multi concurenti, ci se se dè fia-care intregu uneia si aceleiasi parsóne, care 'lu va fi meritatu.

5). Cá la concursurile acestei prime serie de premie se fia admisi numai Romani din tóte partile Romaniei seu straini cari voru fi dobanditu in principatulu Romaniei naturalisatiunea cea mare séu cari 'si voru fi facutu studiele si voru avé diploma dela universitatile romane.

6). Cá de cate ori nu se voru presinta concurenti la concursurile anunciate si, candu societatea va judeca operele venite la concursuri cá nedemne de a fi premiate, sumele destinate pentru acele premie in alocatiunile anului se se intrupeze in fondulu Nasturelu si se se capitaliseze spre a mari acelu fondu.

B. Intru cea-a ce privesce premiele pentru opere publicate, lit. B., comisiunea propune cele urmatórie:

Art. 6. Testulu din testamentulu donatorului Nasturelu Herescu, relativu la acésta a dou'a serie de premie anuale, va fi repetitu in tóta intregimea lui, in fia-care anu si de mai multe ori in cursulu anului, prin publicitatea cea mai intinsa, prin totu cuprinsulu tieriloru romane, anesandu se la acésta publicatiune si dispositiunile prevediute mai josu la art. 7, 8, 9, 12, 13, 14 si 15, cu modificatiuni succesive intru cea ce privesce datele cuprinse in numitele articule si sumele destinate pentru premie.

Art. 7. Primulu siru de patru ani prevediutu in dispositiunile testatorelui, atingetórie de acésta serie de premie, se va incepe in anulu viitoriu 1877, si va continua in 1878 si 1879, astu-feliu in catu in anulu 1880 se va presinta pentru prima óra casulu de a se decerne marele premiu Nasturelu de 12,000 l. n. ér' in anii precedenti: 1877, 1878 si 1879, se va da neaparatu cate unu premiu de 4000 l. n. celeia mai bune carti publicate, respectivu in cursulu fia-carui'a din acesti ani.

Art. 8. De cate-ori se va intempla cá marele premiu Nasturelu de 12,000 l. n. se fia acordatu unui opu, carele de mai inainte capetase unulu din premiele anuale de 4000 l. n., sum'a de 4000 lei defalcata din marele premiu Nasturelu, séu va constitui unu premiu anualu in favórea celei mai bune carti tiparite in limb'a romana in cursulu anului aceluia, séu se va adauge la fondulu Nasturelu, dupa decisiunea ce se va lua la timpu de catre societate.

Art. 9. Toti autorii, cari voru dori se concure la premiele anuale din acésta a doua serie de premiu Nasturelu, suntu autorisati si invitati cá se tramita, mai inainte de deschiderea sesiunii anuale a Societatii academice romane unu numeru celu pucinu de doue-spre-dece esemplare tiparite din cartea loru, la delegatiunea societatii, in Bucuresci (loculu Academiei), osebitu de esemplarele pe cari voru voi se le ofere de-a dreptulu catre unulu séu toti membrii actuali ai societatii, fara cá acésta ultima procedere se fia catusi de pucinu obligatoria.

NB. Se nu se pérda din vedere, ca opurele propuse la concursu trebuie se fia publicate in restimpulu anului curgetoru, adeca cu incepere dela ultim'a sesiune anuale a societatii academice, astufelu, spre esemplu, in sesiunea societatii din 1877 voru puté se intre la concursu numai cartile publicate dela 15 Augustu 1876 inainte, si totu astu-felu pe viitoriu; éru in sesiunea din 1880, voru puté concure la marele premiu Nasturelu tóte cartile publicate dela 15 Augustu 1876 pana in diua intrunirii membriloru la sesiunea din 1880.

Art. 10. Ori-care din membrii actuali ai Societatii academice romane are dreptulu de a propune din propri'a sea initiativa si fara cá formalitatea de sub articolulu precedinte se fi fostu indeplinita de autori, cartile ce le va crede demne de a intra in concursu, avendu acestea conditiunile prescrise pentru dat'a publicarii loru.

Propunerea inse trebuie se fia facuta celu mai tardiu in cele prime trei intruniri ale sessiunii, candu propunetorulu va trebui se si inlesnésca societatii numerulu de doue-spre-dece esemplare din fia-care carte propusa, pentru esaminarea loru mai rapede din partea membriloru societatii.

Art. 11. La inceputulu fia-carei sessiuni, societatea denumesce din sinulu seu o comissiune cu privire si in proportiune cu materiele, cu numerulu si cu intinderea cartiloru presintate la concursu, spre a face unu reportu comparativu asupra loru si a propune pe acea-a, care merita a se premia.

Art. 12. La concursu se potu presinta si opuri preinouite in noue editiuni, cari se voru fi retipartitu in cursulu anului, inse numai de autori in viéti'a.

Art. 13. Dupa coprinderea chiaru a testamentului, traductiunile de limbe straine suntu escluse dela concursu; se va face inse esceptiune pentru acele traductiuni de pe opuri straine clasice, cari:

1. Séu prin difilcutatile invinse ale unei perfecte reproduceri in versuri romanesci, voru constitui adeverate opuri literarii ale limbei romane;

2. Séu prin anecsarea de elucidari si de note sciintifice, cu totulu proprie traducutorului, 'si voru fi insusitu meritele unoru lucrari originale in limb'a romana.

Art. 14. Cartile premiate de Societatea academica romana din alte fonduri ale sale, séu cele tiparite din initiativ'a si cu spesele ei, nu potu intra la concursu pentru premiele Nasturelu din seri'a B.

Art. 15. Premiele Nasturelu din seri'a B. se potu acorda, nu numai unoru opuri complete, ci si partei unui opu, tiparitu in cursulu anului, cu conditiune inse, cá acésta parte se fia de valórea si de intinderea unui volumu si nu de ale unei simple fascióre.

Premiarea unei parti a unui opu la unu concursu anuale nu impedeca premiarea unei alte parti din acelasi opu la unu concursu posterioru.

Art. 16. Dispositiunile testamentului, precum nici statutele nici reglementele Societatii academice romane, nu esclude dela concursuri pe membrii actuali, onorari si corespondenti ai acestei societati.

Tempulu fiindu inaintatu, se decide cá acésta lucrare se se puna in discusiune in sedinti'a viitória.

Se votéza statulu de presinti'a membriloru ce au luatu parte la siedintiele societatii dela 16 pana la 31 Augustu, in suma de lei 3478.

Siedinti'a se redica la 6 óre postmeridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

Secretariu ad-hoc, Sionu.

MEMORIU

privitoriu la cestiunile, a caroru solutiune interessédia la unu inaltu gradu pre Romani'a in reporturile ei cu sublim'a Pórta.

(Urmare).

VII. Possessiunea nedrépta a deltei Dunarii si consecuentiele traseului facutu in urm'a protocolului din 6 Ianuariu 1857 privitoriu la lini'a fruntaria intre Romani'a si Turci'a.

Articululu 21 alu tractatului din Parisu, inapoindu Moldovei territoriulu cedatu de Russi'a, fixase Principatului de partea Dunarii limite determinate, cari nu poteau fi altele de catu acelea ce existasera inaintea resboiului din Orientu intre Russi'a si Turci'a, adeca thalwegulu braciului Santu-Georgu.

Protocolulu semnatu la Parisu in 6 Ianuariu 1857, modificandu dispositiunile tractatului din Parisu, a asiediatu sub suveranitatea sublimei Porti o parte „din acestu territoriu, hotarendu, ca ostróvele coprinse intre differitele bracie ale Dunarii la gurele ei si formandu delt'a acestui fluviu, in locu de a fi anexate principatului Moldovei, precum o stipulá art. 21 alu tractatului din Parisu, voru appartiené sublimei Porti de care au relevatu in vechime.“ Trebuie mai inainte de tóte se stabilimu, ca acésta din urma asertiune pecatuesce prin bas'a sa. Delt'a Dunarii a apartienutu in toti timpii Moldovei, si acést'a pana la cedarea ei facuta Russiei prin tractatulu dela 1812.

Cestiunea deltei n'ar' poté fi discutata in momentulu acest'a, solutiunea ei apartiene unei conferintie europene, si Romani'a ascépta cu incredere decisiunile basate pre justitia si ecuitate pre care acestu areopagu le va pronunciá. Ea trebuie cu tóte acestea se proteste neincetatu spre a nu lasá se se prescrie unu dreptu, spre a nu lasá se se stabilésca opiniunea, ca gurele Dunarii apartienu séu ar' apartiene Bulgariei, de óra-ce delt'a Dunarii a fostu seculi intregi patrimoniulu Moldovei.

In asceptarea acestoru decisiuni, ne vomu marginí a ne ocupá specialmente astadi de lini'a de demarcatiune trasa in urm'a protocolului din 6 Ianuariu 1857 si de urîtele consecuentie ale ei.

Déca protocolulu din 6 Ianuariu 1857, din ultim'a s'a allegatiune, a inlaturatu provisoriu dreptulu istoricu si particulariu alu Romaniei asupr'a territoriului cedatu Turciei prin acésta din urma transactiune, planulu hotaritu in urm'a acestui protocolu, si care serva a fixá fruntari'a actuale ce separa in josulu Dunarii pre Romani'a de Turci'a, de buna séma ca a lasatu unu principiu recunoscutu de dreptulu gintiloru, privandu tiér'a nóstra, in partea territoriului ce 'i-a fostu restituitu, de beneficiulu legitimu alu cursului apei, in vreme ce pre totu percursulu dela Orsiov'a pana la Reni ea se bucura de acestu dreptu, fiindu ca tóte ostróvele Dunarii ce se gasescu pre braciulu principalu suntu romane. Acelési fruntarie existau pentru Moldov'a ab-antiquo in diosulu Dunarii, fiindu ca chiaru cessiunea provinciei Bassarabiei, facuta in 1812, in virtutea tractatului din Bucuresci, s'a operatu dupa principiulu, care reguléza inca si astadi possessiunea nationale in partile ce apartienu territoriului romanu.

Acésta assertiune se sprijine pre tienutulu articulului 4 alu tractatului din Bucuresci, care stabilesce o fruntaria precisa partii din Moldov'a, cedata atunci Russiei, fruntaria care, plecandu dela gur'a Prutului, luá Dunarea cá limite a celoru dóue imperie, cari stipulase, ca ostróvele Dunarii, incependu dela Ismailu pana la mare, voru fi ale Russiei. In urm'a acestui faptu, Russi'a a concessu in plina proprietate tóte ostróvele sale diverseloru comune riverane, in asiá modu, ca possessiunile acestoru comune formau extrem'a limita a territoriului seu cu possessiunile immediate ale Turciei din Europ'a.

Asia comunele riverane ale Ismailului, ale Necrosovcei, ale Kislitiei, ale Kiliei, si ale Vîlcevului possedeau si ar' trebuí se posséda inca tóte ostróvele, cari suntu marginite prin apele bracieloru Ivanesci, Stepovoi si stambulu, bracie caror'a Thalwegulu, pana la imbucatur'a sectiunei fluviale a Kiliei, ar' trebuí se le serve dreptu fruntaria Romaniei.

De siguru, poterile semnatóre protocolului din 6 Ianuariu 1857 n'au potutu avea intentiunea a privá, prin decisiunea loru, o tiéra careia i au garantatu ele existenti'a, de fruntariele sale naturali si déca plenipotentiarii au convenitu, ca ostróvele coprinse intre differitele bracie ale Dunarii la gurele ei si formandu delt'a acestui fluviu, trebuiea se apartiena „Turciei, este evidentu ca expressiunea ostróve formandu delta“ nu se póte aplicá de catu pentru territoriulu, care in realitate forméza delt'a, a carei basa se radima pre mare, si ale carui cóste atingu Thalwegulu prin cele dóue principali ramure exterióre ale Dunarii, adica intre fruntari'a primitiva acceptata de Turci'a prin art. 4 alu tractatului din 1812 si fruntari'a pre care o fixéza tractatulu din Adrianopole din 1829 prin articululu 3 alu seu. Prin urmare delt'a s'ar' aflá limitata intre Thalwegu prin braciele Ivanesci, Stepovoi si Staroi, Stambulu de o parte si de cealalta prin Thalwegulu braciului Santu-George, pre scurtu, territoriulu ce contiene ostróvele Tatarescu, Leti, Ceatalu, Algani si ostrovulu Santu-George cu tóte ostroviórele ce facu parte dintr'insulu.

Este altminteri notoriu ca Turci'a, prin tractatulu din Bucuresci dela 1812, n'a cedatu Russiei un'a din possessiunile sale, ci chiaru unu territoriu care, apartienendu principatului Moldovei, ei erá supusu cu acelasi titlu de suzeranitate; prin urmare este justu cá restituirea territoriului, care a fostu dictata prin tractatulu din Parisu, si mantienuta in principiu prin conventiunea din 6 Ianuariu 1857, se opere exactu asupra acelorasi fundamente, cá acelea ce au servitu de basa in 1812 spre a regulá delimitarea Bassarabiei, provinci'a Moldava, Russi'a si Turci'a.

Candu unu fluviu are trei gure de importanti'a acelor'a ce serva a versá apele Dunarii in marea-Négra, este óre echitabilu cá, cu tóte drepturile istorice, cu tóte precedentele care reguléza gurele totoru fluvieloru si cursulu apei, cu tóte tractatele ce constata fruntariele unei provincie, cate trele gurele se apartiena unui riveranu, in vreme ce celalaltu remane cu totulu privatu de beneficiulu pre care natur'a l'a accordatu territoriului seu, beneficiu pre care dreptulu internationalu ilu salvgardéza totoru natiuniloru, si dreptulu comunu oricarui particulariu?

Tractatulu din Parisu accordandu Romaniei libertatea de comerciu si de navigatiune, este impossibilu cá poterile garante se fi voitu a privá Moldo'va de avantagiele positiunii sale geografice, cari ei suntu rapite prin trasseulu fruntariei actuale; de aceea acestu trasseu nu se póte explicá de catu prin neexactitatea planuriloru, cari au servitu la delimitarea prevediuta prin protocolulu din 6 Ianuariu 1857. Acésta delimitare a pusu comunele riverane in impossibilitatea de a se bucurá in libertate de territoriulu loru dobenditu, deorace parte din aceste bunuri comunali se afla actualmente in Turci'a. Productele acestoru bunuri suntu indispensabili cu tóte acestea la existenti'a communeloru riverane, cari, lipsindu-le lemnele, se incaldiescu cu stufu, cari ne avendu pamenturi cultivabili, traescu cu pescuitulu. Quasi expropriate prin delimitarea de care e vorba, aceste commune trebue se caute astadi intr'o tiera straina, in Turci'a, mediulócele loru de existentia si se fia tractate cá straine pre propriulu loru territoriu communalu; intorcundu-se la vetrele loru cu produssulu pescuitului loru, séu alu recoltei de stufu ele suntu suppuse a plati drepturi ce facu existenti'a loru nu numai penibila, déra inca dau locu la nisce difficultati inevitabili intre autoritatile riverane turcesci, si romane si la nisce vexatiuni, care agravéza pre fia ce di situatiunea reciproca.

(Va urmá.)

Noutati diverse.

(Iubileu.) Colonelulu Dobler, comandante alu regimentului de infanteria nr. 2. „Alexandru imperatorele Russiei", ce garnisonéza in Brasiovu, si-a serbatu Domineca in 1 Octobre jubileulu de 50 de ani, de candu se afla in servitiulu militariu, in servitiulu tronului si alu patriei. Acésta di a fostu o di de serbatória si de bucuria nu numai pentru dinsulu si garnison'a militare de aici, ci si pentru intregu publiculu Brasiovului, deórace colonelulu Dobler se bucura nu numai in sferele militari, de simpathii si stima, ci d-sa prin portarea sa demna si cavaleréscа si-a castigatu stim'a, simpathi'a si iubirea intregului publicu de aici. Poporatiunea romana de aici inca n'a intrelasatu a-si esprime cu acésta ocasiune bucuri'a si a aduce felicitarile sale stimatului jubilariu. O deputatiune constatatoria din vr'o 25 membri, preuti, professori, advocati, comercianti etc. in frunte cu parintele protopopu Petricu s'a grabitu a felicitá pre d-lu colonelu in numele romaniloru din Brassiovu, dorindu-i multi ani de viétia si activitate in servitiulu patriei si alu tronului si recomendandu pe junimea rom. din regimentulu seu parintescei sale ingrigiri. La aceste cuvinte pronunciate de dlu prot. Petricu, respunse dlu colonelu in limb'a romana, dicundu, ca onórea ce i se face o considera mai multu cá o manifestatiune de recunoscintia pentru nisuintiele sale de a da o buna educatiune militare junimei rom. din regimentulu seu, care merita tóta laud'a si care si la manevrele dela Sibiiu inca s'a portatu asiá de bravu si voinicesce incatu si Maiestatea S'a Domnitoriulu si-a esprimatu deplin'a sa multiumita specialu facia de acestu regimentu. Dlu colonelu promise apoi, ca si pe venitoriu va starni a satisface onórei ce i s'a datu din partea romaniloru. — Aceste cuvinte fura acompaniate de unu intreitu „se traiésca", dupa ce apoi deputatiunea se departà, urandu inca odata dlui colonelu viétia indelungata si multe dile de bucuria in mediuloculu nostru.

(Comitatensu). In comitetulu admin. alu comitatului Brasiovu, dupa dispunerea ministeriale, afara de cei alesi, se afla: prefectulu Szentiványi, subpref. Roll, notariulu super. Peters, fiscalulu of. Lengeru, Brennerberg pres. of. orfanale, Baggi inspectoru de dare séu Besse substitutulu lui, ingineriulu sup. Gärtner, inspectorulu scolariu Vaina si procur. de statu Kenyeres séu Bock substitutulu lui. Compunerea comitetului acestuia pe diumetate din officiali denumiti de regimu si $^1/_2$ membri alesi, si prefectulu se-si dè votulu dirimatoriu cu care parte va vré, acésta asecura regimului orce successu, si aici e absolutismulu pe facia, ca ce va vré regimulu trebue se urmeze. Si dreptulu de alegere e illusoricu, déca comitetulu de candidare, ce va fi compusu ér' pe $^1/_2$ din alesi si $^1/_2$ din denumiti cu votu dirimatoriu alu prefectului, va propune la alegerea officialiloru cate 3 insi, din cari congregatiunea se aléga unulu, ca-ce nu se voru alege in nr. ternariu decatu aceia, pre cari ii va vré partea regimului cu maioritatea votului dirimentu. Atata valoréza in comitate dreptulu alegerii. — Pana la alegere inse prefectulu va denumi officiali substituiti.

(Lipsa mare). In Banatu recolt'a cea slaba silesce pe multi a emigra, ca-ce nece darea nu le va fi prin potintia a o plati. In comit. Aradului lips'a ér' e atatu de mare, incatu, dupa relatarea vice-prefectului in congregatiunea din 22 Sept., in nóue cercuri poporulu nacajitu prin ecsecutiuni stricte de dare nu va avé la primavéra cu ce se-si semene locurile. Aci vice prefectulu fù impoteritu a lucra la regimu, cá se inceteze ecsecutiunile, cari se facu fora respectu la recolt'a cea slaba.

— In Budapest'a se spandiurara in sept. tr. 13 persóne si 7 se impuscara. —

(Spese pentru scóla). Berlinulu spesà in an. 1875 pe instructiunea elementare a Cetatii preste 3 milióne marce — si numai pentru gimanastica preste 46,000 marce, o marca à 55 cr. v. a. —

(Agentu diplomaticu la Rom'a) e denumitu pentru Romani'a, prin decretu domnescu din 14 Septembre 1876, D. Vasile Georgianu.

☞ Invitamu la prenumeratiune pe cuartalulu alu patrulea, ce se incepe cu 1-a Octobre st. v. sub conditiunile din fruntariu. P. T. domnii abonati sunt rogati a grabi cu reinnoirea abonamentului, cá se nu se intrerupa espedarea diurnalului. Domnii restantieri se binevoiésca a nu mai amaná aplanarea diferentieloru.

Redactiunea.

Nr. 310—1876.

Concursu.

Pentru conferirea unui stipendiu de 60 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de pedagogia in respectivulu institutu gr. or. din Sibiiu se publica prin acést'a concursu cu terminulu pana in 31. Octobre c. n. a. c.

Concurentii la amentitulu stipendiu au se-si tramita concursele pana la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu si de paupertate, cum si cu testimoniu scolasticu de pre Sem. II alu anului scol. 1875/6.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta in Sibiiu la 19. Septembre 1876.

Jacobu Bologa m. p. Presiedinte. — pentru Secretariu I. V. Russu

Nr. 391 ex 1876./Comis. fond. scol. 2—3

Escriere de licitatiune.

Pentru esarendarea dreptului de carciumaritu din cerculu Borgoului cu pretiulu strigarei **15,000 fl. v. a.** anuali, si a celui din Carlibav'a transilvana (Ludwigsdorf) cu pretiulu strigarei **1450 fl. 75 cr. v. a.** anuali pentru tempulu de **3** ani, incependu din **1-m'a Ianuariu 1877** pana in **31 Decembre 1870,** se escrie o licitatiune publica pre **25 Octobre a. c.**, la 9 óre ante merid., care se va tiené la comissiunea fonduriloru scolari din Naseudu, si aceste regalia se voru esarendá la cine va dá mai multu.

Doritoriloru de aceste intreprinderi este concessu pana la ór'a licitatiunei verbale a insinuá si oferte in scrisu si sub sigilu, fiindu prevediutu cu vadiulu prescrisu de 10%, dupa pretiulu strigarei apoi si cu acea dechiaratiune, ca cunoscu conditiunile de licitatiune si se supunu acelor'a.

Vadiulu de 10% voru avé alu depune si licitantii verbali, la ór'a de licitatiune.

Conditiunile de licitatiune si alte deslusiri se potu primí dela Comissiunea fonduriloru scolare din Naseudu.

Din siedinti'a comissiunei fonduriloru scolari tienuta la Naseudu in 15 Septembre 1876.

Presiedintele: Petru Tanco, substitutu. — Secretariulu: Tom'a Mihalc'a.

Cursurile

la bursa in 3 Octobre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5 fl.	98	cr. v. a.
Napoleoni — — —	9 „	97	„ „
Augsburg — — —	102 „	90	„ „
Londonu — — —	124 „	65	„ „
Imprumutulu nationalu —	67 „	60	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	65 „	30	„ „
Obligatiunile rurale ungare	71 „	—	„ „
„ „ temesiane	71 „	50	„ „
„ „ transilvane	71 „	75	„ „
„ „ croato-slav.	— „	—	„ „
Actiunile bancei — —	845 „	—	„ „
„ creditului — —	150 „	90	„ „

Redactoru respundietoriu si Editoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.